

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego

2023-04-04

Projekt pn. *Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze* zakłada finansowanie innowacyjnych działań w Europie w zakresie ochrony i poprawy jakości środowiska na dużym obszarze.

Projekt jest koordynowany przez Województwo Małopolskie, uczestniczy w nim 69 partnerów. Jego wartość to około 70 mln zł, z czego dofinansowanie unijne wynosi 42 mln zł. Projekt będzie realizowany w latach 2015 – 2023. Jego celem jest przyspieszenie wdrażania działań służących poprawie jakości powietrza, które zostały zaplanowane w ramach *Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego*.

W projekcie przewidziano realizację poniższych zadań:

- Stworzenie sieci Eko-doradców w 65 gminach Małopolski, którzy będą wspierać wdrażanie *Programu ochrony powietrza*, pozyskiwać środki zewnętrzne na działania ograniczające emisję zanieczyszczeń oraz mobilizować mieszkańców do włączenia się w te działania. Zapewnią bezpośrednią pomoc w zakresie wymiany źródła ciepła i termomodernizacji.
- Doradztwo dla mieszkańców Małopolski w zakresie efektywnych sposobów ograniczenia emisji i źródeł finansowania, w tym zapobieganie ubóstwu energetycznemu.
- Utworzenie Centrum Kompetencji na poziomie regionalnym, oferujące szkolenia i bazę wiedzy dla samorządów lokalnych, mające celu podniesienie kwalifikacji personelu zajmującego się problematyką ochrony powietrza na poziomie lokalnym (ekodoradcy i inni pracownicy gmin odpowiedzialni za poprawę jakości powietrza).
- Stworzenie narzędzia do modelowania rozkładu zanieczyszczeń w Krakowie i analizowania możliwych scenariuszy działań ograniczających emisję (w tym organizacji ruchu pojazdów) oraz monitorowania efektów realizacji planu gospodarki niskoemisyjnej.
- Zbudowanie międzyregionalnej bazy źródeł emisji dla Małopolski, Śląska, Czech i Słowacji wraz z modelowaniem jakości powietrza.

Więcej informacji [tutaj](#)

Na stronie projektu znajdują się także dane kontaktowe do [eko-doradców](#) w podziale na poszczególne gminy oraz [Kalkulator emisji i kosztów ogrzewania](#) i informacje na temat programu dofinansowania inwestycji na wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej jednorodzinnych budynków mieszkalnych [Czyste powietrze](#).

Dotychczasowe efekty projektu w województwie małopolskim

1. Działania antysmogowe

Jednym z najważniejszych działań w ramach Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego było przyjęcie tzw. uchwał antysmogowych, które zobowiązują mieszkańców do wymiany starych kotłów węglowych.

Uchwała antysmogowa dla Krakowa wprowadzająca całkowity zakaz stosowania paliw stałych została przyjęta w styczniu 2016 roku i weszła w życie 1 września 2019 roku. Uchwała antysmogowa dla Małopolski została przyjęta w styczniu 2017 roku.

Od 2015 do 2021 roku w Małopolsce wymienionych zostało ponad 76 tys. starych kotłów węglowych. Regularnie przeprowadzane są również kontrole spalania odpadów oraz przestrzegania wymagań uchwał antysmogowych. Tylko w 2021 roku w Małopolsce przeprowadzono ponad 26 tys. kontroli, z czego w 1 070 przypadkach stwierdzono spalanie odpadów i pobrano ponad 759 próbek popiołu do badań.

2. Sieć Ekodoradców w gminach

W ramach projektu w 62 gminach w Małopolsce powstała sieć Ekodoradców, których zadaniem jest wsparcie mieszkańców i władz gmin we wdrażaniu działań antysmogowych.

Ekodoradcy udzielają pomocy mieszkańcom w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie, wyborze źródeł ogrzewania i przestrzegania przepisów uchwał antysmogowych. Gminy, w których są zatrudnieni osiągają lepsze efekty w zakresie wymiany kotłów niż pozostałe. Średnia liczba wymienionych kotłów w gminach będących partnerami projektu jest 3-krotnie wyższa niż średnia dla pozostałych gmin.

3. Wsparcie działań na poziomie regionalnym i lokalnym

W ramach projektu zorganizowane zostały studia podyplomowe, szkolenia i warsztaty dla pracowników gmin, którzy odpowiadają za realizację Programu ochrony powietrza.

Na poziomie regionalnym powstały narzędzia wspomagające działania gmin oraz mieszkańców na rzecz czystego powietrza, jak np.:

- Lista niskoemisyjnych urządzeń grzewczych na paliwa stałe spełniających wymagania ekoprojektu
- Wojewódzka baza inwentaryzacji źródeł ogrzewania budynków
- Aplikacja Ekointerwencja ułatwiająca zgłaszanie przypadków spalania śmieci i innych naruszeń przepisów środowiskowych.
- Strona internetowa powietrze.malopolska.pl zawierająca bazę wiedzy o efektywności energetycznej i odnawialnych źródłach energii, kalkulator emisji i kosztów ogrzewania dla różnych technologii oraz komunikaty o wprowadzanych stopniach zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.

W ramach projektu prowadzone były także antysmogowe kampanie informacyjne i edukacyjne.

Więcej o tym [tutaj](#)

Efekty wdrażania programów ochrony powietrza w Krakowie

Zapewnienie odpowiedniego stanu jakości powietrza i osiągnięcie w tym obszarze wysokich standardów stanowi jedno z podstawowych zadań samorządu w dziedzinie ochrony środowiska.

Dlatego w roku 2020 opracowana została aktualizacja Programu Ochrony Powietrza, która miała na celu zweryfikowanie określonych wcześniej działań naprawczych oraz wyznaczenie nowych zadań. Równocześnie w mieście realizowane były programy zmierzające do poprawy jakości powietrza. Te dotychczas podjęte ukierunkowane były m.in. na ograniczenie emisji powierzchniowej. Były to:

- sukcesywna wymiana palenisk węglowych na proekologiczne źródła ciepła – realizacja w latach 1995-2019 Programu Ograniczania Niskiej Emisji
- program likwidacji instalacji grzewczych na paliwo stałe w 2020 roku
- dofinansowanie montażu odnawialnych źródeł energii w ramach Programu rozwoju odnawialnych źródeł energii na obszarze Gminy Miejskiej Kraków
- kontrole przestrzegania zakazu używania paliw stałych na terenie miasta Krakowa
- ograniczenie emisji komunikacyjnej (poprawa organizacji ruchu, utrzymanie czystości i dobrego stanu dróg, rozwój komunikacji publicznej, rozwój komunikacji rowerowej, wzmocnienie kontroli na stacjach diagnostycznych pojazdów)
- ograniczenie emisji przemysłowej.

Oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w Krakowie w ramach państwowego monitoringu środowiska. Na terenie miasta zainstalowanych jest osiem stacji monitoringowych (w tym m.in. stacja przy ul. J. Bujaka, która jest stacją tła miejskiego i jest reprezentatywna dla terenu całego Krakowa.)

W wyniku konsekwentnie realizowanych działań, stężenia substancji odnotowywane przez stacje monitoringowe ulegały obniżeniu i w roku 2020 **na wszystkich z ośmiu stacji monitoringowych stężenia średnioroczne dla pyłu zawieszonego PM₁₀ wykazały wartości zgodne z normą.**

Kraków jako jedyne miasto w Polsce dzięki odpowiedzialnemu zarządzaniu, w tym m.in. dzięki realizacji Programu Ograniczania Niskiej Emisji i licznym programom wsparcia mieszkańców, doprowadziło do prawie całkowitej likwidacji niskiej emisji. **Aktualnie prawie 100% budynków ogrzewanych jest proekologicznie.**

Osiągnięcie takiego stanu jakości powietrza nie byłoby możliwe bez zaangażowania mieszkańców w proces wymiany palenisk.

Obecnie duży udział w stężeniach pyłu zawieszonego ma emisja napływowa. Znaczny udział emisji napływowej wynika ze stosowania paliw stałych w gminach ościennych i uwarunkowań topograficznych. Dlatego aktualnie priorytetem jest intensywne oddziaływanie na gminy sąsiadujące poprzez dzielenie się doświadczeniami i kreowanie w nich polityki niskoemisyjnej. Między innymi w tym celu zostało powołane Stowarzyszenie Metropolia Krakowska.

**Magiczny
Kraków**

Politykę w zakresie ochrony powietrza samorząd realizuje w sposób zrównoważony i spójny z pozostałymi komponentami środowiska: woda, odpady, bioróżnorodność, gospodarka przestrzenna poprzez strategie, dokumenty programowe, jak również konkluzję Rady Europejskiej w sprawie maj 2022r.

Autor: Krakowski Alarm Smogowy